



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

**Theologia Moralis**

**Reiffenstuel, Anaklet**

**Monachii, 1699**

Distinctio Tertia. De Irregularitate.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40206**

# DISTINCTIO III.

## De Irregularitate.

### QUÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Irregularitas? ubi varia ipsam attinentia.

1. **Q**uia Irregularitas inter alias causas contrahitur ob violationem Censuræ Ecclesiasticæ, merito de ipsa tractatur post Censuras jam explicatas. Cæterum Irregularitatis nomen derivatur à *ly irregulare*, quod significat aliquid inter regulam non contentum; sive, non secundum regulam existens. Verùm in proposito Irregularitas magis strictè sumitur, ac prout ipsa est una ex septem Pœnis Canonicis, arcens hominem à susceptione, vel executione Ordinum: & dicitur Pœna Canonica, saltem largè sumendo nomen pœnæ. (a)

2. **CONCL. I.** Irregularitas est impedimentum Canonicum impediens susceptionem Ordinum Ecclesiasticorum, eorumque administrationem. Ita in re communis. Ratio est: quia præcipuus Irregularitatis effectus est, impedire Ordinum susceptionem, aut susceptorum usum. Ubi tamen est sciendum, quòd *ly Ordo* in data definitione largè sumatur, prout etiam primam Tonsturam includit: siquidem irregularis prohibetur primam quoque Tonsturam suscipere. Advertendum ulterius, quamvis Irregularitas impediatur susceptionem Ordinum, ac susceptorum usum, non tamen ita impedire, ut si Ordo à viro baptizato in Irregularitate constituto suscipiatur, sit nullus ac irritus: adhuc enim Ordo validè suscipitur, quamvis illicitè. Similiter, si Sacerdos irregularis præsumat celebrare Missam, validè celebrabit, etsi illicitè.

3. **CONCL. II.** Irregularitas ut sic dividitur in Irregularitatem ex delicto, & in Irregularitatem ex defectu. Ita communis. Ratio est: quia Irregularitas non aliter dividitur, nisi propter causam, ob quam fertur: unde quia Irregularitas quandoque contrahitur ob aliquod delictum, quandoque verò sine prævio delicto ex mero defectu naturali, aut inculpabili; rectè ea dividitur

Ppppp

Et quomodo hæc differant?

4. Porro inter has duas Irregularitates est hoc notabile discrimen, quod Irregularitas orta ex defectu, sæpius tollatur sublato defectu; Irregularitas verò orta ex delicto semper maneat, donec legitimè in ea dispenseretur.

Irregularitas non est Censura; cur?

5. CONCL. III. Irregularitas non est Censura Ecclesiastica, imò in pluribus differt ab ea. Ita Doctores unanimiter, & patet inductione. In primis enim Irregularitas propriè non est pœna, sed potiùs inhabilitas quædam ad Ordines suscipiendos, vel exercendos: etenim pœna propriè dicta supponit culpam, sed Irregularitas quandoque contrahitur ex mero defectu naturali, absque ulla culpa. Et quamvis detur Irregularitas orta ex delicto, seu quæ in pœnam delicti imponitur; ea tamen primariò non imponitur per modum pœnæ medicinalis, sed impedimenti Canonici: e contra Censuræ Ecclesiasticæ imponuntur ut pœnæ medicinales.

Violans Irregularitatem non fit delinquens irregularis; scilicet in Censuris.

6. Deinde violans Censuram Ecclesiasticam administrando Sacramenta, vel celebrando, incurrit Irregularitatem: at verò irregularis celebrans, vel administrans Sacramenta ante obtentam dispensationem, etsi peccet mortiferè, non tamen incurrit novam Irregularitatem; prout notat Navarrus *cap. 27. Manualis, num. 194.* cum alijs satis communiter. Ratio est: quia prius Jure exprimitur, non autem posterius: atqui Irregularitas nunquam incurritur, nisi id Jure exprimat; ut mox dicitur; ergo. Hinc fit

Irregularitas non incurritur, nisi Jure exprimat.

7. CONCL. IV. Irregularitas non incurritur, nisi ea in Jure sit specialiter expressa. Ita Scotus 4. *dist. 7. quest. 5.* & clarè desumitur ex *c. Is qui. de Sent. excomm. in 6.* ubi dicitur: *Licet in hoc temerariè agat, irregularitatis tamen (cum id non sit expressum in jure) laqueum non incurrit.* Quinimò ex hoc textu rectè infertur, quod defectus ille, ob quem Irregularitas incurritur debeat esse specificè nominatus in Jure, neque ab uno ad alium casum, ob similem vel majorem rationem, extensio fieri possit: siquidem odiosa, & pœnalia, sunt restringenda potiùs, non extendenda. Hinc Fagnanus *c. Si quis Presbyter. num. 5. de Cler. excomm.* inquit: *Qui dicit aliquem irregularem, debet dare casum juris.*

Ea non ab homine, sed solo Jure

8. CONCL. V. Irregularitates non ab homine per sententiam (id est, non per sententiam Judicis) sed solo Jure, & quidem Jure

Jure duntaxat universalis Pontificio, non autem Episcopali, imponi possunt. Ita Layman lib. 1. tract. 5. part. 5. cap. 1. num. 5. & alij. Ratio est: quia Irregularitas principaliter imponitur per modum Canonici impedimenti, ob decentiam ac reverentiam sacro Altaris ministerio debitam: atqui convenit, ut talia sint perpetua, totique Ecclesie communia, sicuti & Altaris ministerium, ejusque reverentia est communis Ecclesie universalis; ergo. Accedit, quod nullibi in Jure concessum sit Episcopis, novas Irregularitates constituere, quamvis subditos transgressores & contumaces possint punire poenam Excommunicationis, Suspensionis, ac Interdicti.

9. Ceterum non obstante, quod omnis Irregularitas Jure duntaxat humano Ecclesiastico constituta sit; negari tamen non potest, multas Irregularitates Jure Ecclesiastico constitutas, ex Lege veteri & naturali originem traxisse. Siquidem pleraque, sive ob naturalem indecentiam, sive ad exemplum veteris Legis Divinae, atque occasione illius, sunt statuta: prout patet in Irregularitate ex homicidio, seu defectu perfectae lenitatis proveniente, quam Ecclesia constituit, eo quod David Rex fuerit impeditus ab aedificatione Templi, ob multum sanguinem effusum, 2. Reg. cap. 7.

## Q U A E S T I O II.

De Irregularitatibus ex delicto provenientius.

10. **C**ONCL. I. Irregularitas ex delicto oritur imprimis ob Baptismum serio & scienter iteratum, tam ex parte re-baptizantis, quam rebaptizati. Ita Doctor noster in 4. dist. 6. q. 8. atque desumitur ex c. Ex litterarum, de Apostatis. & c. Qui in qualibet, 1. q. 7. & alibi. Secus est dicendum de Sacramento Confirmationis: nam, ut notat Doctor Subtilis in 4. dist. 7. q. 5. cum communiore, ejusmodi Irregularitatem non incur-runt scienter reiterantes, vel iterato suscipientes Sacramentum Confirmationis: quia Irregularitas non incurritur, nisi in casibus a Jure expressis, c. Is qui, de Sent. excomm. in 6. estque proxime dictum num. 7. Atqui nullibi Jure reperitur expressa Irregularitas contra reiterantes Sacramentum Confirmationis; ergo.

11. Adde ulterius cum Layman cap. 2. de Irregularitate, Aut si Ba-  
num, 1. non contrahi Irregularitatem, si rebaptizatio fiat sub  
Ppppp 2 con-

condicione  
reiteietur,

condicione ; quamvis temerè , & non præmissâ debitâ inquisitione , utrùm Baptismus antea fuerit collatus. id fiat. Ratio est : quia leges pœnales intelligi debent cum effectu : qui autem baptizatum sub condicione baptizat , *Si baptizatus non est, ego te baptizo &c.* is reverà non baptizat ; quia appolita condicio de præterito , aut præfenti , si non subsit , semper annullat , & impedit actum ; ergo. Et ob eandem causam , qui metu v. g. adactus , animo simulato exterius rebaptizat , non fit irregularis ; cum non habeat animum baptizandi.

Oritur quo-  
que ex vio-  
latione Cen-  
suræ.

12. CONCL. II. Oritur insuper Irregularitas ex violatione Censuræ Ecclesiasticæ ; si nimirum eâ innodatus , actum aliquem Ordinis solemniter exerceat. Ita habetur in Jure Canonico , toto tit. *De Clerico excommunicato, deposito, vel interdicto ministrante*, & alibi. Hinc Clericus fit irregularis , si exerceat actum proprium Ordinis constitutus in Excommunicatione majori , vel suspensus ab Ordine , vel ligatus Interdicto personali , aut in loco interdicto.

Nummodò  
ministeriū  
sit proprium  
Ordinis.

13. Requiritur autem ad incurrendam hanc Irregularitatem , ut ministerium , quod Clericus in Censura exerceat , sit proprium Ordinis ; seu tale , ut ab alio , qui talem Ordinem non habet , exerceri non possit. Unde Clerici in minoribus vix possunt ex hac causa Irregularitatem contrahere : siquidem consuetudo ferme obtinuit , ut eorum ministeria à Laicis etiam solemniter obteantur. Layman *loc. cit. c. 3. num. 4.* Navarrus *cap. 27. Manual. num. 242. & 244.* hoc ipsum docens de eo , qui cantat Epistolam sub Missa , sed sine Manipulo.

Quid , si pe-  
ragantur ea,  
quæ sunt  
jurisdictionis ?

14. Insuper Clerici excommunicati , vel suspensi , non fiunt irregulares , si ea duntaxat peragant , quamvis illicitè , quæ sunt officia solius jurisdictionis , non autem Ordinis. Ut si Episcopus tali Censurâ ligatus excommunicet , vel ab excommunicatione absolvat , omisâ tamen solemnitate precum & Stolzæ. Item si Parochus assistat Matrimonio , sed non benedicat Nuptias ; & ita loquendo de alijs actibus , qui sunt solius jurisdictionis , non verò Ordinis : tales enim non violant Censuram Ecclesiasticam exercendo in ea actum Ordinis sibi prohibiti , cum talem reverà non exerceant. (b)

(b) Adde  
dicta Dist.  
2. n. 87.

Irregulari-  
tas oritur ob  
indebitam  
susceptio-

15. CONCL. III. Ob indebitam susceptionem Sacramenti Ordinis varijs de causis incurritur Irregularitas. Ita omnes Doctores , & probatur inductione. Sic quippe fit irregularis , qui sciens , aut scire debens , se excommunicatum esse excommuni-  
catio:

carione majori, aut interdictum, vel suspensum à susceptione Ordinum, ordinatur; prout ex varijs textibus Juris probat Navarrus c. 27. Manual. n. 241.

16. Et dicitur notanter, Excommunicatione majori. Quia excommunicatio minor, quamvis sufficiat ad peccandum, non tamen sufficit ad Irregularitatem inducendam, c. Si celebrat. de Clerico excomm. ministrante. Deinde, qui ab Episcopo excommunicato, suspensio, interdicto, simoniaci, schismatico, hæretico, aut deposito, vel degradato ordinatur, fit irregularis; quamvis characterem Ordinis suscipiat, arg. c. Quod quidam. & c. Statuimus decretum 1. q. 1. ac notat cit. Navarrus. Accedit c. Ordinationes. 9. q. 1. & cap. 1. ac 2. de Schismaticis, ubi irritæ censentur hujusmodi ordinationes (non quidem quantum ad valorem Sacramenti, sed quantum ad executionem Ordinis) nisi legitimè cum aliquo fuerit dispensatum. Siquidem dispensatio propriè habet locum respectu Irregularitatis, non autem respectu Suspensionis, utpote quæ solet tolli per absolutionem, non per dispensationem: ac proindè hic non intervenit mera Suspendio, uti quidam asserere videntur, sed etiam Irregularitas.

17. Porro qui Ordine Sacro ordinatur ante legitimam ætatem, vel extra tempora legitima, aut absque Litteris Dimissorialibus; item, qui per saltum ordinatur, accipiendo videlicet majorem Ordinem ante minorem, non est quidem irregularis (nullibi enim ejusmodi irregularitas reperitur in Jure expressa) benè tamen ipso jure suspensus: si autem, antequam absolvetur à Suspensione, ejusmodi Ordinem exerceat, fit irregularis. Navarrus loc. cit. n. 241. & 242. id ex varijs textibus Juris probans; Pirhing tit. de Clerico per saltum promotum, num. 2. & alij.

18. CONCL. IV. Etiam Hæretici, Apostatæ à Fide, Schismatici, eorumque fautores ac receptatores (id est, illi, qui favent Hæreticis, vel Schismaticis formaliter sumptis, seu quæ tales sunt) irregulares existunt. Ita habetur c. Quicumque de Hæreticis in 6. & c. Saluberrimum. 1. q. 7. cum concordantijs: quamvis ad hanc Irregularitatem incurrendam requiratur hæresis externa, sive signo quodam exteriori sufficienter manifestata.

19. CONCL. V. Crimina inducentia Infamiam juris, etiam inducunt Irregularitatem. Ita habetur c. Infames. 6. q. 1. ubi, cum dictum fuisset, fures, sacrilegos, incestuosos, homicidas, perjuros, raptos, maleficos, adulteros, & alios ibidem enumeratos, de jure infames esse: Subdit textus: Hi omnes, inquam, nec ad

nam Ordinum; idque variè.

Excommunicatio minor non sufficit ad Irregularitatem inducendam. &c.

Quid de ordinato per saltum, vel ante legitimam ætatem, &c.

Hæretici, Schismatici, eorumque fautores, &c. sunt irregulares.

Crimina inducentia Infamiam Juris, inducunt Irregularitatem.

sacros gradus debent admitti. Et merito: quia puros & immaculatos, non autem sceleratos atque infames, convenit in sortem Domini, & sacrum ejus ministerium cooptari.

Quid, si crimina illa sint occulta?

20. Circa hoc tamen notandum, quod Clerici criminosi, atque delictorum de jure Infamiam inducentium sibi conscij, ante actam veram poenitentiam non debeant Ordines suscipere, aut in jam susceptis ministrare, v. g. celebrando Missam non praemissa Confessione Sacramentali, eo quod perdidissent testimonium bonae conscientiae, sicque non absque novo peccato mortali id facerent. Nihilominus, si ejusmodi crimina (excepto homicidio) sint etiamnum occulta, tales post actam veram poenitentiam prohiberi non debent, quod minus, si velint, in susceptis Ordinibus ministrent, aut ad superiores Ordines ascendant; prout habetur c. Ex tenore. & cap. ult. de Temporibus Ordinationum, & tradit Pirhing *ibidem* num. 15. & seqq. ac Navarrus cap. 27. Man. num. 248. & alij. Et hinc inferes generaliter, quod ob crimina occulta non incurratur Irregularitas ratione Infamiae; quidquid nonnulli in contrarium dixerint, male (ut loquitur Navarrus) injicientes magnos scrupulos Ecclesiasticis, qui ejusmodi crimina in occulto commiserunt.

Solvitur Instantia.

21. Nec obstat, quod certis criminibus, utputa perjurio, incestui, adulterio, &c. infamia ipso jure annexa sit. Resp. enim, id procedere de talibus criminibus, quando publica sunt: secus, quamdiu illa sunt occulta. Nam, quia Infamia consistit in diminutione bonae famae, sicuti haec sine publica rerum noticia comparari nequit, ita nec Infamia incurri ob crimen merè occultum.

Quid, si postea crimen illud sit publicum?

22. Quod si verò postea crimen publicum fiat, utputa per propriam Confessionem, vel alias legitimas probationes in Judicio factas, statim absque alia Judicis sententia oritur Infamia, utpote ipso iam jure statuta pro tali crimine; & sic exinde incurritur Irregularitas. Unde Layman cap. 4. de Irregularitate num. 8. ait, quod commisso ejusmodi crimine, etiamnum occulto, contrahitur Infamia fundamentaliter, atque in radice: accedente autem eius publicatione efficiatur Infamia formaliter, inducens Irregularitatem ipso facto, donec abolita Infamiam legitime cum aliquo fuerit dispensatum.

Ex homicidio occulto oritur Irregularitas & cur?

23. Additur notanter num. 20. *excepto homicidio*. Istud enim, quantumvis sit occultum, inducit Irregularitatem, ut habetur c. ult. de Tempor. ordinat. juncto Concilio Trid. Sess. 24. de Regularib. cap. 6. cum concordantijs. Quamvis hoc non ratione

ne contractæ Infamiæ (hanc enim non parit crimen occultum, modo declarato) sed ex speciali Juris constitutione accidere videatur. Qua ratione pariter in occulto violans Censuram Ecclesiasticam, aut scienter Baptismum reiterans, Irregularitatem contrahit: Nam talibus delictis secundum se, ac præcisâ Infamiâ, Jus ipsum statuit Irregularitatem.

### Q U Æ S T I O III.

#### De Irregularitatibus ex defectu.

24. **C**um Irregularitas duplex sit, una ex delicto, altera ex defectu; explicatâ priori, multiplici titulo proveniente, pergendum ad Irregularitatem ex defectu, quæ etiam multipliciter confurgit. Nam ipsa provenit I. Ex defectu animi. II. Ex defectu corporis. III. Ex defectu Natalium. IV. Ex defectu ætatis, & libertatis. V. Ex defectu Sacramenti. sive ex Bigamia. Et tandem VI. Ex defectu lenitatis; id est, ex homicidio, etiam licitè patrato, de quo *Quaest. seq.* Nunc priores Irregularitates ex defectu provenientes prosequendo, sit

25. **CONCL. I.** Ex defectu animi censentur vel maximè irregulares, qui penitus carent usu rationis; quales sunt amentes. Et hi non solum Jure humano sunt irregulares, sed etiam Jure Divino ac naturali sunt inepti ad suscipiendos Ordines; quamvis recipiant Characterem, si ordinentur. Idem fit in infantibus.

26. Insuper defectus omnimodæ scientiæ facit hominem irregularem. Siquidem naturale lumen dicitur, non esse admittendos ad aliquod munus eos, qui nesciunt illud munus exercere. Interim hæc Irregularitas de se, & absque alia dispensatione, tollitur sublatâ causâ, seu ignorantia per acquisitam debitam scientiam.

27. Rursum Neophyti sunt irregulares, *arg. can. 1. dist. 48.* Neophyti; Idque ne in superbiam elati, incidant in laqueum diaboli, ut monet Apostolus 1. *Timoth. 3.* Dicitur autem Neophytus, qui ex lege Judaica, Machometica, vel Ethnica nuper conversus ad Fidem Christianam, suscipit Baptismum in ætate adulta.

28. **CONCL. II.** Corpore viciati, qui videlicet non possunt absolute obire Ordinis ministeria, vel non sine aliorum horrore, sunt irregulares. Ita desumitur ex *c. Illiteratus. dist. 36. & c. Presbyterum. de Clerico agrotante, cum concordantijs.* Unde Irregularis est, cui brachium vel manus deest, aut reddita est manca.

Item,

Irregularitas ex defectu variè contingit.

Ex defectu animi sunt irregulares Amentes.

Omninò inscij.

Neophyti; & qui sint tales?

Ex defectu corporis, qui cæcantur irregulares?



Item, qui caret digitis dexteræ manûs, quibus formatur signum  
 rente oculo, Crucis; aut si deficiat pollex.

Quid de ca-  
 aut visa  
 ejus?

29. Insuper censetur irregularis, cui oculus erutus est; ut  
 dicitur *o. Si Evangelica. dist. 55. ibi: Nam illi, cui erutus est oculus,*  
*non possunt secundum Canones, Sacerdotij jura concedi: siquidem hujus-*  
*modi carentia organi oculi, notabilem parit deformitatem. Se-*  
*cus est dicendum de eo, qui caret solo lumine, aut visu dextri*  
*oculi, modò habeat utrumque oculum integrum: vel qui habet*  
*visum ac intuitum brevem, aut non videt sine perspicillis: quia*  
*hujusmodi vitium non inducit notabilem deformitatem.*

Præsertim  
 oculi sini-  
 stri?

30. Utrum autem, qui caret visu oculi sinistri, quem Stylus  
 Romanus *oculum Canonis* appellat, eò quòd necesse sit videre eo,  
 ut quis Canonem Missæ sine indecora & nimia faciei conversio-  
 ne legere possit, sit irregularis, variant Doctores. Nam talis à  
 quibusdam absolutè censetur irregularis: alij tamen id limitan-  
 dum æstimant, si absque notabili deformitate seu indecentia Ca-  
 nonem legere nequeat, aut defectus ille cum alia gravi foeditate  
 faciei, seu oculorum, sit conjunctus; prout notat Navarrus *cap.*  
*27. Manual. num. 199. & Barbosa part. 2. de Offic. & potest. Episc. alleg.*  
*42. n. 31. cum pluribus alijs, quos citat. In dubio autem standum*  
*erit iudicio Ordinarij.*

Quid de le-  
 prolo para-  
 lytico, phre-  
 netico, &c.

31. Insuper ex hoc capite irregularis est leprosus, paraly-  
 ticus, phreneticus, arreptitius, morbo caduco laborans. Ve-  
 runtamen si tales integrè convaluisse videantur, ac jam antè or-  
 dinati erant, possunt admitti ad Celebrationem. Sacerdos quo-  
 que, si morbo caduco laborans rarò cadat, & etiam sputa ore  
 non evomat, privatim celebrare potest, adjuncto ei socio Sa-  
 cerdote, qui Missam profèqui possit, si alter deficiat. Layman.  
*cap. 7. de Irregularitate, num. 2. & seqq. citans alios.*

Habente sex  
 digitos, gib-  
 boso, &  
 claudus?

32. Porrò irregularis non est, qui sex digitos in manu habet:  
 neque qui uno digito ex minoribus caret: neque gibbosus, nisi  
 gibbositas conjuncta sit cum nimia deformitate, aut debilitate.  
 Nec etiam claudus censetur irregularis, nisi sit magna gressus  
 deformitas, ita ut baculo, vel pede ligneo niti debeat; quod in-  
 decorum foret in Altaris ministerio. In dubio autem, an corpo-  
 ris defectus sit notabilis, ut Irregularitatem inducat, nec ne, ad  
 ordinarium Prælatum pertinet iudicium. Barbosa *cit. allegat. 42.*  
 Layman *loc. cit. num. 6. & alij.*

Ex defectu

33. CONCL. III. Ex defectu Natalium censentur irregu-  
 lares,

Pares, qui sunt illegitimè nati; sive dein illi sint nati à parentibus, inter quos tempore conceptionis, vel saltem natiuitatis, poterat consistere Matrimonium; sive sint spurij, id est, nati à parentibus, inter quos tempore conceptionis, ac etiam natiuitatis, non potuit consistere Matrimonium. Ita habetur *cap. 1. & 2. de Filijs Presbyterorum*, & alibi. Ratio est: quia talis Irregularitas iure Canonico est introducta, partim in deiectionem sceleris paterni, partim ob turpitudinis notam, quam filius ex tali natiuitate, iuxta communem hominum æstimationem, contrahere censetur, partim quia timetur, ne filius paternæ incontinentiæ imitator exeat.

Necessum, quod sint irregulares?

34. Ubi tamen notandum, quòd illegitimè natus, per subsequens Matrimonium inter parentes contractum legitimetur, si dum suscipiebatur inter parentes nullum suberat impedimentum dirimens *cap. Conquestus. & c. Tanta. Qui filij sint legitimi. & s. fin. instit. de Nuptijs*. Etenim fictione Juris, seu ex benignitate Legum, Matrimonium subsequens quasi retrotrahitur ad tempus conceptionis, vel natiuitatis, in ordine ad hunc effectum legitimatio nis: qui etiam locum habet in successioneibus hæreditarijs, & officijs tam sæcularibus quàm Ecclesiasticis, nec non & in Ordinibus, atque Dignitatibus: quia Matrimonium omnia præcedentia purgat, prout probat *Glossa cit. c. Tanta. & Legitimi*.

illegitimè natus legitimetur per subsequens Matrimonium.

35. Notandum ulterius, quòd illegitimi, si Religionem ingrediuntur, possint post emissam professionem ad Ordines promoveri, *cap. 1. de Filijs Presbyterorum*. Non tamen possunt tales ad Prælaturas Ordinis eligi, ut ibidem dicitur, nisi cum ipsis fuerit dispensatum.

quid, si illegitimi Religionem intrent?

36. Concl. IV. Defectus legitime ætatis, requisitæ ad Ordines, inducit Irregularitatem, quam diu durat defectus. Ita desumitur *ex cap. ult. de Temporibus Ordinationum*, cum concordantijs. Dicitur notanter, *quam diu durat defectus*: siquidem Irregularitas ex defectu ætatis proueniens, cessat adueniente termino legitime ætatis, absque ulla alia dispensatione.

Ex defectu ætatis, &

37. Concl. V. Ex defectu libertatis inducitur Irregularitas in pluribus. Primò quidem in Mancipijs propriè dictis, *c. De seruatorum. & cap. consuluit. de Seruis non ordinandis*. Nec non & in Seruis adscriptitijs, atque originarijs, qui certæ glebæ seu prædio colendo sunt perpetuò obligati: atque idè sine consensu dominorum ordinari non possunt, *can. Generalis. & can. Admittuntur. dist. 54*. Insuper & in Conjugatis: nam conjugati non admittuntur ad Ordines, sine licentia uxoris Votum continentis, *dist. 54. Uxo-*

Ex defectu libertatis oritur irregularitas, & in quibus.



*c. Uxoratus. de Convers. conjugat.* His accedunt obligati ad ratiocinia (hoc est, Procuratores, Actores, Executores, seu Curatores pupillorum, & hujusmodi) nam hi ordinari non possunt, nisi deposito onere, atque redditâ ratione: *Si enim ante libertatem negotiorum, vel officiorum fuerint ordinati, Ecclesia infamabitur, ut dicitur cap. un. de Obligatis ad ratiocinia.*

**Ex defectu Sacramenti etiam exoritur.** 38. **CONCL. VI.** Ex defectu Sacramenti, sive ex Bigamia, oritur Irregularitas. Ita habetur in Jure Canonico, *Tit. de Bigamis non ordinandis.* Et quidem hujusmodi Irregularitas, Bigamiz annexa, procedit ex traditione Apostolica; ut colligitur ex illo *1. Corinth. 2. Oportet Episcopum unius uxoris esse virum.* Et infra: *Diaconi sint unius uxoris viri.* Intellige, non quod debeant esse uxorati, sed quod non debeant habuisse plures uxores.

**Et cur?** 39. Porrò hæc Irregularitas dicitur oriri *ex defectu Sacramenti.* Siquidem Matrimonium consummatum significat conjunctionem Christi cum Ecclesia, per carnis assumptionem, juxta illud Apostoli ad *Ephes. c. 5. Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico, in Christo & Ecclesia.* Hæc autem significatio deficit in Matrimonio cum secunda uxore, vel cum vidua, aut corruptâ contracto; cum non sit conjunctio unius cum una, eâque virgine, sicuti Filius Dei copulavit sibi Ecclesiam unam, & ab alio non assumptam.

**Bigamia triplex, nimirum.** 40. Triplex communiter à Doctoribus assignatur Bigamia, scilicet vera, interpretativa, & similitudinaria; & harum quælibet inducit Irregularitatem, ut constat ex toto *tit. de Bigamis non ordinand.* Porrò Bigamia vera est, quando quis validè contraxit Matrimonium cum duabus, illudque consummavit, Et additur, *illudque consummavit:* nam ex solo Matrimonio rato cum secunda inito non confurgit Bigamia, nisi illud sit etiam consummatum, *cap. ult. dist. 34. & c. Debitum. de Bigamis non ordinand.*

**Interpretativa, &** 41. Bigamia interpretativa est, quæ contrahitur ab eo, qui quadam Juris interpretatione censetur habuisse duas uxores, etsi verè illas non habuerit: ut si quis duxerit viduam, quæ prius Matrimonium consummaverat, vel si quis ducat ab alio corruptam; vel si cognoscat propriam uxorem post adulterium ab ipsa commissum, aut hujusmodi. De quibus extant diversi textus Juris Canonici, ut *c. Maritum. dist. 33. & c. Si cujus. & c. Si laici. dist. 34. & alibi.*

**Similitudinaria, quid?** 42. Tandem Bigamia similitudinaria est, quæ contrahitur ex attentatione & consummatione Matrimonij, quamvis invalidi, post

post Votum solemne Castitatis emissum in Religione approbata, vel post receptionem Sacrorum Ordinum. Tales enim aliquo modo similes sunt contrahentibus duplex Matrimonium, quatenus post connubium spirituale cum Christo initum, ab eo recedentes, attentant Matrimonium carnale contrahere, & consummare: sicque incurrunt Bigamiam similitudinariam

arg. c. Quotquot. & c. Monacho, 27. q. 1.  
43. Advertendum tamen, nullam in Jure impositam esse Irregularitatem viris, qui extra Matrimonium constituti cum pluribus fornicantur, aut plures habent concubinas. Imò Presbyterum, qui plures habuit concubinas, ex eo non esse bigamum, neque irregularem, expressè decifum habetur c. Quia circa, de Bigamis non ordinand. Siquidem hic non intervenit defectus Sacramenti, cum nullum præcesserit Matrimonium, significans conjunctionem Christi cum Ecclesia.

Non fit irregularis, qui cum pluribus fornicatur.

## QUÆSTIO IV.

### De Irregularitate ex homicidio, vel mutilatione.

44. Quia Irregularitas ex homicidio quandoque provenit ex delicto, quandoque verò ex defectu, hinc expediens videbatur, specialem de ipsa instituere Quæstionem. Et quidem, si contingit homicidium, aut mutilationem, tunc oritur Irregularitas ex delicto. Quando autem contrahitur Irregularitas ex homicidio, aut mutilatione justa, qualis fit à Judice Reum ob delicta condemnante, aliisque Justitiæ Ministris in causa sanguinis ministrantibus, vel militibus, in bello justo occidentibus, tunc ea dicitur Irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis.

Irregularitas ex homicidio dupliciter contingit.

45. Porrò causa, cur SS. Canones hanc Irregularitatem statuerint, est hæc: quia indecens videtur, ut qui alienum sanguinem fuderit, Christi mitissimi, proprium Sanguinem pro nobis effundentis, personam in Altari repræsentet, ac ejus nomine Hostiam immaculatam & incruentam Deo Patri offerat. Unde & in veteri Lege Deus noluit sibi ædificari Templum à Rege Davide, eo quòd multum sanguinem fudisset, non obstante, quòd id factum fuerit in bello justo, similique David cæteròquin extiterit sanctissimus, ac Vir secundùm cor Dei. His prænotatis, & agendo prius de homicidio injusto, sit

Causa eam statuendi.

Injustè mu-  
tilans, vel  
occidens sit  
irregularis.

Dummodò  
sit baptiza-  
tus;

Ac secuto  
effectu.

(c) *Vide*  
*Tr. 9. Dist.*  
*3 n. 33 &*  
*seqq.*  
Mutilatio,  
quid?

Per mem-  
brum quid  
intelligi-  
tur?  
Corollarium.

Mandans,  
vel co- pe-  
rans ad in-

46. CONCL. I. Clericus, aut quicumque alius homo baptizatus, iniuste mutilans, vel occidens hominem, secuto effectu, est irregularis. Ita habetur expressum in Jure Canonico, toto Tit. de Homicidio, cum concordantijs; estque communis.

47. Dicitur notanter, *Homo baptizatus*. Quia ad incurrendam Irregularitatem requiritur inter alia, ut occidens, vel mutilans, sit baptizatus; nam Jura loquuntur tantum de mutilantibus, & occidentibus post susceptum Baptismum, c. *Si quis viduam*, dist. 50. & c. *Si quis post baptismum*, dist. 51. Accedit ratio: quia Infideles, seu necdum baptizati, Constitutionibus Canonicis non arctantur, c. *Gaudemus*, de Divortijs.

48. Additur autem, *secuto effectu*. Quia ad incurrendam Irregularitatem non sufficit sola intentio mutilandi vel occidendi, sed requiritur actualis occisio vel mutilatio hominis, sive deinde illa sit occisio seu mutilatio hominis infidelis, sive fidelis, excommunicati, banniti, aut alterius hominis: nam Jura hinc loquuntur generaliter, illinc verò sunt accipienda cum effectu. Cæterum dicta procedunt, sive ejusmodi occisio aut mutilatio fuerit publica, sive occulta, cap. ult. de Temporibus ordinat. & alibi. Hinc etiam sit irregularis, qui procurat abortum foetus animati animæ rationali (secus, si animatus non sit) c. *Sicut de Homicidio*. (c)

49. Quæres, quid in proposito intelligatur per Mutilationem? Resp. Per Mutilationem intelligitur communiter alicujus membri abscissio. Unde non sufficit a Irregulari atem, si quis tantum vulneraverit Proximum, aut eidem membrum reddiderit inutile: ut si quis excæcaverit hominem solo visu privando, non autem oculum eruendo: quia non est mutilatio.

50. Insuper per *Membrum* intelligi debet corporis pars aliqua principalis, peculiarem in corpore functionem habens: ut manus, pes, oculus, auris, ac hujusmodi. Hinc inferunt Doctores, eum non fieri irregularem, qui in rixa præscindit alteri digitum, unques barbam, capillos, aut excutit dencem, vel hujusmodi: quia talia non sunt propriè membra, & digitus v. g. est tantum pars & officium membri. Covarruvias part. 3. Clem. *Si furiosus*, n. 8. Barboza part. 2. de offic. & potest. Episc. allegat. 42. num. 11. & alij.

51. Concl. II. Etiam incurrunt Irregularitatem, quicumque iniustam occisionem vel mutilationem hominis mandant, aut ad illam favorem vel auxilium præstant, dummodò effectus actualis.

actualiter fuerit subsecutus, Ita communis; & habetur c. Si quis justam occisionem &c. *de homicidio*, & alibi. Nam factio &c. fit irregularis.

52. Inferitur proinde, quod quando plures communi consilio al quem aggrediuntur, omnes fiant irregulares, etsi unus occidat, vel mutilet: quia præbent auxilium, atque moralem influxum ad occisionem, vel sese animando, vel impediendo, ne alter se defendere possit, aut aliter cooperando. Dicitur notanter, quando plures communi consilio, &c. Nam si extra commune consilium, aut consensum, plures inflixerint alteri vulnera, solus ille fit irregularis, quem constat inflixisse vulnus læthale. Si tamen discerni nequeat, ex cujus istu alter occubuerit, omnes debent se gerere, tanquam irregulares, c. Significasti, de Homicidio.

53. CONCL. III. Quamvis ob homicidium merè casuale, ac fortuitum, non incurratur Irregularitas; si tamen illud fuit indirectè saltem, aut in causa voluntarium, Irregularitas contrahitur. Ita Doctores passim, propter textus Juris satis claros. Et quidem prior pars habetur expressè cap. 9. & 12. ac seqq. de Homicidio. Sic quippe ut ibidem dicitur, irregularis non est qui equum lascivientem freno coercuit, aut ipsum clacaribus stimulat, unde equus excusso fessore profugiens, in via occidit infantem. Similiter non incurrit Irregularitatem, qui ex alto desiciens lignum, prius sollicitè circumspexit, an nemo inferiùs adesset, sicque, neminem videns, lignum projecit, & puerum fortuito ibi existentem, neque antea vitum, interfecit. Accedit Clement. un. de Homicidio, ubi dicitur: Si furiosus, aut insans, seu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc Irregularitatem incurrit: quia nempe tale homicidium non est voluntarium, sed potius casuale ac fortuitum.

54. Altera pars habetur ex c. Presbyterum, & c. Continebatur, de Homicidio, ubi dicitur, quod homicidium imputetur ei, isque fiat irregularis, qui dedit operam rei licitæ, vel illicitæ, si non adhibuit omnem diligentiam, quam debuit, ne sequeretur occisio hominis: sic enim homicidium censetur saltem indirectè voluntarium. Similiter c. De catero, eod. dicitur, quod dans causam homicidio, fiat irregularis: qualia etiam alibi habentur.

55. Circa hoc ramentabilem distinctionem affert Layman lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 4. post alios docens, quod si quis dedit operam rei licitæ, ac per se honestæ, sed debitam non adhibuit diligentiam, ne mors aut mutilatio hominis sequeretur;

Qqqqq 3

tur;

tur ; requiratur culpa lata , atque mortalis , ad contrahendam Irregularitatem ex tali homicidio , vel mutilatione solum indir e-  
 tē voluntariā . Sic v. g. Medicus , aut Chyrurgus , volens sana-  
 re infirmum , si ipsum per imperitiam aut incuriam interficiat ,  
 non fit irregularis , nisi hujusmodi culpa fuerit lata , atque pecca-  
 tum mortale . Idem dicendum de Infirmario , qui infirmum  
 Charitatis gratiā in lectulo movet , ut ei cibum ministrer , aut ut  
 quietius cubet : nam is non fit irregularis , etsi mortem paulu-  
 lum accelerasse videatur .

Vel illicitæ ,  
 sine debitâ  
 diligentâ ,  
 ne sequatur  
 homicidium .

56. Econtrâ verò , si quis dedit operam rei illicitæ , si que  
 ob non adhibitam debitam diligentiam , homicidii , vel saltē  
 mutilationis causa extitit , videtur sufficere culpa venialis ad Irre-  
 gularitatem contrahendam . Exemplum habetur in Clerico ve-  
 natore cervorum , aut aprorum , si ipsos jaculando , non omnem  
 adhibuit diligentiam , ne homicidium sequatur ; nam Clericis  
 venatio est specialiter interdicta , *cap. 1. & 2. de Cleric. veniat.* I-  
 dem dicendum de Clerico impudicē jocante , vel saltē cum  
 muliere gravida , unde abortus prolis animatæ contingit ; pro-  
 ut refertur casus *c. Sicut. de Homicidio.* Quamvis non delint Aucto-  
 res , qui volunt , ejusmodi Canones pertinere tantum ad Forum  
 externum , in quo præsumptio fieri solet culpæ latæ , si quis dedit  
 operam rei illicitæ , atque exinde mors vel hominis mutilatio fuit  
 subsequuta .

Irregulari-  
 tas etiam  
 oritur ex  
 homicidio  
 publicâ au-  
 thoritate  
 facto .

57. CONCL. IV. Irregularitas insuper contrahitur ex ho-  
 micidio , vel hominis mutilatione , publicâ auctoritate factâ ,  
 etiamsi nulla omninò culpa intervenerit , sed id fiat ex officio  
 lea communis ; & habetur *c. Si quis viduam. dist. 50. & c. Aliquan-  
 dos. dist. 51.* cum concordantijs ibidem à Glossa relatis . Siqui-  
 dem tunc Irregularitas accidit ob defectum perfectæ lenitatis ;  
 & indecens est , ut ille , qui voluntariè sanguinem humanum fu-  
 dit , Christi mansuetissimi personam in Alcati repræsentet , ut  
 jam dictum *num. 45.*

Corollarium  
 de coope-  
 rantibus .

58. Hinc Iudex , Assessor , Accusator , Denunciator , Testis ,  
 Tabellio , Satellites , Lictores , & quotquot alij cooperantur ad  
 causam sanguinis , dummodò mors vel mutilatio actualiter fue-  
 rit subsequuta , Irregularitatem incurrunt , ob defectum perfectæ  
 lenitatis ; atque ostendit ex varijs textibus Juris Glossa citata .

Qualis re-  
 quiritur  
 cooperatio ?

59. Intellige cum Glossa *inc. De cetero. de Homicid.* com-  
 munitè receptâ , dummodò cooperatio ad mortem , seu mutila-  
 tionem , aliquo modo notabilis sit , & non admodum remota , ve-  
 per

per accidens. Hinc Opifices irregulares non sunt, qui pro furibus suspendendis furcam ædificârunt, vel funes aut scâlas confecerunt: quamvis secus dicendum sit de ijs, qui funes ad suspendium dederunt, aut scalam applicant. Hi enim censentur causa propinqua, illi remota. Layman *loc. cit. cap. 7. n. 2.*

60. Similiter, si Clericus in suis rebus, aut suorum vel Ecclesie bonis injuriam passus est, potest is de suis malefactoribus absque pœna Irregularitatis conqueri coram iudice sæculari, et postquam denunciare Magistratui etiam de ijs criminibus, quibus statuta est pœna sanguinis: dummodo expressè protestetur, quod ad vindictam seu pœnam sanguinis id non faciat, sed petat emendam sibi fieri; prout expressum habetur *c. Postulasti. de Homicidio, & amplius c. Prælati. eod. in 6.* Quia (ut dicitur ibidem) Alioquin daretur plerisque malefactoribus materia, trucidandi eosdem (Clericos) aut ipsorum bona libere depraedandi.

Clericus injuriam passus, an possit conqueri coram iudice &c.

61. Insuper citatus Layman, post Sotum, ridet scrupulum alicujus Confessarij, qui Reum ad supplicium comitatus, quod asinum, in quo vehebatur, pupugisset, irregularem se aestimabat, quasi mortem hominis accelerasset. Idem est, si Confessarius hortetur Reum, ut in via procedat: nam parum pro nihilo reputatur. Secus foret, si cooperatio, vel acceleratio mortis notabiliter facta sit: nam tunc fatentur omnes, contrahi Irregularitatem.

Quid de Confessario comitante Reum ad supplicium?

62. CONCL. V. Quicumque in bello offensivo justo hominem proprijs manibus mutilant, vel occidunt, fiunt irregulares. Ita communis; & habetur *c. Petito de Homicid. & c. Quicumque, ac seqq. 23. q. 8.* Etsi enim Clerici possint hortari ad pugnandum in bello justo, propria tamen personâ pugnare non debent, *c. Ex multa. §. fin. de Voto, & alibi.*

In bello justo, qui fiunt irregulares?

63. Dicitur notanter, in bello offensivo: nam quid juris sit de pugnantibus in bello merè defensivo, dicitur *num. 66.* Et additur, *justo hominem proprijs manibus &c.* Siquidem in bello injulto, quicumque auxilium aliquod attulerunt, quamvis proprijs manibus neminem occiderint, nec mutilaverint, securâ unius hominis mutilatione, aut occisione, fiunt omnes irregulares, *arg. c. Si quis, de Homicid.* Econtrâ in bello offensivo justo illi duntaxat redduntur irregulares, qui propria manu occidunt, vel mutilant, non verò alij, v. g. hortantes ad pugnam, Consilarij, vel præbentes arma, sive subsidium: cum hoc non exprimatur in Jure. Herincx *disp. 6. de Censuris, n. 148.*

Quid, si bellum sit merè defensivum, aut injustum?





Occidens.  
ob necessa-  
riam vitæ  
defensionē  
non est ir-  
regularis.

64. CONCL. VI. Qui ob necessariam vitæ, vel corporis sui defensionem, hominem mutilat, vel occidit, Irregularitatem non incurrit. Ita habetur *Clem. un. de Homicidio*, ibi: *Nullam irregularitatem incurrit, qui mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel mutilat in vasorem.* Accedit ratio: quia Irregularitas non incurritur, nisi ex homicidio spontaneo: atqui illud, quod ad necessariam suam defensionem fit, non omnino sponte, sed cogente Legis naturalis necessitate perpetratur; ergo.

Quid si ob  
defensionē  
rerum sua-  
rum?

65. Dicitur notanter, qui ob necessariam vitæ, vel corporis defensionem. Nam, si quis moderamen inculpatae tutelæ excedat, certum est, eum incurrit Irregularitatem; utpote qui mortem aliter evadere potuisset. Deinde si quis furem, aut alium iniquum aggressorem occidat, vel mutilet ob defensionem rerum suarum, etiam tales contrahit irregularitatem; prout notat *Glossa cap. 2. §. Non deponatur, de Homicidio*, & *Abbas ibid. n. 4.* *Navarrus cap. 27. Manual. n. 213.* asserens, *Glossam illam ferè ab omnibus receptam, ac fusè disputat Covarruvias part. 3. Clem. Si furiosus §. un. n. 6.* id probans ex *cit. cap. 2. & c. Suscepimus. eod.* etque communior Doctorum, nonnullis tamen exceptis. Ratio est: quia ad Irregularitatem ex defectu perfectæ lenitatis non requiritur culpa, sed sufficit spontanea hominis occisio, vel mutilatio. Accedit, quod SS. Canones excipiant solummodò casum, si quis mortem aliter vitare non valens, suum occidit, vel mutilat in vasorem: atqui talis non fuit in periculo vitæ, sed duntaxat bonorum suorum; ergo de Jure non excipitur ab Irregularitate ob perpetratum homicidium.

Refertur a-  
liorum opi-  
nio,

Additur nihilominus, nonnullis tamen exceptis. Quia non desunt Doctores, volentes, quòd Irregularitas ex defectu lenitatis incurritur tantummodò ex homicidio publicâ auctoritate facto, & cooperatione ad illud: e contra verò ex homicidio privato contrahatur solum Irregularitas ex delicto; ac proinde, ubi homicidium privatum est inculpabile, & sine delicto, non oriatur irregularitas, cum hæc nullo Jure expressa reperiatur, ut probare conantur ex solutione textuum Juris in contrarium allegatorum. Ex quo concludunt, homicidium factum ad necessariam defensionem bonorum temporalium magni momenti, non inducere irregularitatem, hoc ipso, quòd fiat absque omni delicto: cum res suas defendere, & vim vi repellere, cuilibet à natura sit permissum, *l. 1. §. Vim vi ff. De vi armat. & c. Olim. causam. 12. de Restitut. spoliat. cum similibus*: prout tenet *Suarez disp. 46. de Censuris* *sect.*

Quæst. IV. De Irregularitate ex homicidio, vel mutilatione. 863  
 Filliucius tract. 20, n. 150. & seqq. Lessius lib. 2, de justit.  
 & jur. cap. 9. dubit. 11, n. 73. Caltro-Palao disp. 6. de Censur. punct. 15.  
 §. 3. n. 7. Alphonsus de Castro, Petrus Navarrus, Coninch, & alij  
 ab ipsis citati.

Verùm à priori sententia, quam etiam posterioris Autho- <sup>Ac rejicitur.</sup>  
 res, ac præsertim Filliucius & Suarez, fatentur esse communem,  
 non videtur recedendum. Tum quia jus inter homicidium pu-  
 blicâ, vel privatâ autoritate factum, quantum ad incurrendam  
 irregularitatem, nullibi distinguit: quinimò si hæc distinctio a-  
 liquando à Jure fuisset intenta, & approbata, superflue postmo-  
 dum laborâsset Concilium Generale Viennense, relatum cit. Clem.  
 in. de Homicid. dum præter homicidium merè casuale (quod jam  
 exceptum fuerat c. Hi. qui arbores. dist. 50. & c. Dilectus. cum seqq. de  
 Homicid.) specificavit alios casus particulares, in quibus ex occi-  
 sione, vel mutilatione hominis non incurritur irregularitas; si  
 nempe furiosus, infans, vel dormiens hominem mutilet, vel oc-  
 cidat; aut si mortem aliter vitare non valens, suum occidat, seu  
 mutilet in vasorem; nam omnia hæc ad homicidium privatâ au-  
 thoritate, & absque culpa perpetratum, spectare dignoscuntur.  
 Tum quia etiam in homicidio, ob defensionem rerum suarum  
 inculpate facto, intervenire defectum lenitatis, & perfectæ repræ-  
 sentationis, mansuetudinis Christi, negari non potest: simulque  
 patet, necessitatem tuendæ propriæ vitæ esse strictissimam, lon-  
 geque graviores præ necessitate tuendi bona temporalia, quæ  
 sunt ordinis multò inferioris, ac res viles & transitorie merito appel-  
 lantur c. suscepimus. de Homicid. Unde mirum non sit, quòd casus il-  
 le fuerit exceptus ab incurfione irregularitatis, non item iste: &  
 si in hoc Conditor Canonis idem fieri voluisset, potuisset & hunc  
 expressisse, prout in simili argumentatur Pontifex c. Inter corpora-  
 lia. de Translat. Episc. Tum tandem, quia ita observat Stylus Cu-  
 riæ Romanæ, qui jus facere dignoscitur, & de quo testatur ipse-  
 met Filliucius loc. cit. n. 149. citans Navarrum cap. 15. Manual. n. 5.  
 Sicut & in c. significasti de homicid. Presbyter Ecclesiæ censetur irre-  
 gularis, eò quòd læthaliter percusserit maleficum, Eucharistiam  
 cum Altarium ornamentis, & libris Ecclesiasticis auferentem.

66. CONCL. VII. Tandem, si quis in bello merè defensi- <sup>Aut in bello</sup>  
 vo, ad Patriam à violenta hostium aggressionem liberandam, ex <sup>merè de-  
 fensivo ad</sup>  
 obligatione Charitatis, aut Pietatis pugnet, hostemque merè <sup>tuendam</sup>  
 defensionis causâ mutilet, vel occidat, non incurrit Irregularita- <sup>Patriam?</sup>  
 tem. Ita Pirhing tit. de Homicidio, num. 115. Herincx cit. n. 149.

R r r r r. Sua



Suarez, & alij. Ratio est: Tum quia bonum commune est præstantius privato. Tum quia in tali casu etiam propria vita periclitatur: simulque vim vi repellere, omnia jura permittunt.

Fit quid de  
Clericis?

67. Cæterum loquendo de Clericis, Doctores admittunt hoc duntaxat in casu inevitabilis necessitatis, & quando per solos Laicos Ecclesia, vel Patria, sufficienter defendi non potest. Alioquin autem Clericus pugnans etiam contra inimicos Nominis Christiani, si quendam interficiat, censetur irregularis, *c. Peccatio. de Homicid.* Nam specialiter *Clericatus officium eos reddit inhabiles ad pugnandum*, ut dicitur *c. Ex multa. §. fin. de Voto*, juncto *c. Clerici. & seq. 23. q. 8.* Et arma Clericorum sunt lacrymæ, *arg. c. Si quis vult. dist. 36. & c. Convenior. 23. q. 8.* cum concordantijs.

## Q U Æ S T I O V.

Quis possit dispensare in Irregularitatibus?

Irregulari-  
tis tollitur  
per dispen-  
sationem:

68. **N**Otandum, quòd Irregularitas tollatur per dispensationem, non autem per absolutionem; prout tenet communis Doctorum. Siquidem absolutio est actus iustitiæ, in quo terminatur causa, & iudicium; dispensatio autem est exemptio quædam à lege communi; Atqui Irregularitas est mera inhabilitas ad Ordines tum suscipiendos, tum exercendos, & contrahitur quandoque absque ullo delicto; & consequenter in eam propriè cadit dispensatio, non autem absolutio.

Causâ ejus  
perdurante.

69. Et hoc insuper intelligendum est, causâ Irregularitatis perdurante: alioquin enim cessante causâ Irregularitatis ex defectu, cessat etiam per seipsum Irregularitas, neque opus est aliâ dispensatione. Sic, qui est irregularis ex defectu legitimitatis, litteraturæ, aut infirmitatis, adveniente legitimâ ætate, vel scientiâ, aut cessante infirmitate suâ, potest ordinari, aut Ordines susceptos exercere, absque ulla aliâ dispensatione. Hoc prænotato, sit

Papa di-  
spensat in  
omni irre-  
gularitate.

70. **CONCL. I.** Summus Pontifex habet potestatem ordinariam, & universalem, dispensandi in omni Irregularitate. Ita omnes Doctores Catholici. Ratio est: quia omnis Irregularitas est de jure duntaxat humano Ecclesiastico: atqui Papa de plenitudine potestatis habet facultatem dispensandi supra omne Jus Ecclesiasticum, *arg. c. Proposuit. de Concess. Præbenda*, ibi: *Qui*

*secum.*

secundum plenitudinem potestatis, de jure possumus supra Jus dispensare ; ergo.

71. CONCL. II. Episcopi possunt dispensare in omnibus Irregularitatibus ex delicto occulto provenientius, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad Forum contentiosum. Ita novissimè eisdem concessum est in Concilio Trid. Sess. 24. de Reform. cap. 6. ubi dicitur : *Liceat Episcopis in irregularitatibus omnibus, & suspensionibus, ex delicto occulto provenientius, excepta ea, quæ oritur ex homicidio voluntario, & exceptis alijs deductis ad Forum contentiosum, dispensare.* Et hanc quidem facultatem dispensandi, cum sit defacto jure ordinario annexa muneris episcopali, posse Episcopum committere alteri, rectè observant Doctores.

Episcopi, in quibus irregularitatibus dispensant?

72. Addit Barbosa in Collectaneis ad cit. locum Concilij Trident. num. 4. citans plures alios Authores, etiam Capitulum Sede vacante habere præfaram facultatem dispensandi, à Concilio Trident. loc. cit. concessam Episcopis.

Quid de Capitulo Sede vacante?

73. CONCL. III. Prælati Regulares possunt cum suis subditis, ex specialibus privilegijs, dispensare in omnifermè Irregularitate: excepta illa, quæ orta est ex homicidio voluntario, bigamia, & mutilatione. Ita Generalibus, & Provincialibus Ordinum Mendicantium, & communicantium in privilegijs eorum, concessisse Sixtum IV. refertur in Compendio Privilegiorum Fratrum Minorum, §. Dispensatio. num. 9. & 12. ac tradit Herincx. disp. 6. de Censuris Ecclesiasticis. num. 192. & alij.

Prælati Regulares, in qua irregularitate dispensant cum suis Subditis?

74. Eandem facultatem dictus Sixtus IV. concessit etiam Prioribus conventualibus Ordinis Prædicatorum, & eorum Vicarijs; prout habetur in bulla, *Regimini universalis*. §. 4. (ac refertur Tom. 1. Bullarj Romani, Constit. 7. dicti Pontificis) & vulgò *Mare Magnum Prædicatorum* appellatur. Unde meritò inferunt Authores, quòd etiam Prælati, seu superiores Locales Regularium, communicationem Privilegiorum habentium, atque eorum vicem gerentes, possint cum suis subditis, etiam hospitibus ac Novitijs, dispensare in Irregularitatibus, ut supra; dummodò hæc per Regulam, Statuta, vel alias, non sint specialiter reservata Prælati superiori. Bernard. Sannig tom. 3. Theolog. Scotist. tract. De Censuris, dist. 3. quest. ult. Pellizarius tom. 2. Manual Prælat. tract. 9. cap. 3. n. 102. & rursus n. 130. ubi hoc speciatim docet de Irregularitate proveniente ex eo, quòd quis Censurâ Ecclesiasticâ irritus celebraverit Divina; & alij Canonistæ Regulares passim.

Quid de Superioribus, Localibus?

Limitatio  
præmissæ.

75. Additur in data Conclusionè notanter, *In omni fermè Irregularitate, excepta illa, qua &c.* Nam in primis Irregularitas contracta ratione homicidij voluntarij, bigamiæ, & mutilationis membrorum, expressè excipitur à Sixto IV. tum *loc. cit.* tum in alia Bulla, *Regimini universalis* (itidem relatâ *Tom. 1. Bullar. Rom. Constit. 6.* dicti Pontificis, ac *Mare Magnum FF. Minorum nuncupatâ*) in qua Generali, ac Provincialibus Ministris ejusdem Ordinis FF. Minorum, ipsorumque Vicarijs pro tempore existentibus, suprâ dictam facultatem dispensandi cum suis subditis concessit. Deinde hinc excipi debet Irregularitas ex defectu animi proveniens: ut si quis sit amens, furiosus, aut patiens defectum necessariæ scientiæ: item ea, quæ oritur ex defectu corporis, ætatis, aut hujusmodi. Nam in talibus, quamdiu durant ejusmodi defectus, non posse dispensare Prælatos Regulares, est certum, ac extra controversiam. Idem respectu Prælatorum Localium dicendum de illis Irregularitatibus, quarum dispensatio expressè reservata fuit Prælato superiori.

Forma dispensandi  
super irregularitate.

76. Pro fine hujus Quæstionis sciendum, quòd pro imperiendi dispensatione super Irregularitatibus, nulla sit præscripta certa forma verborum; sed sufficiat quæcunque, dummodò significet, Irregularitatem auferri. Communiter autem usurpatur ista forma: *Dispenso tecum super irregularitate, quam contraxisti ob celebrationem Divinorum in statu excommunicationis, v. g. aut ob hanc, vel illam causam (exprimendo hujusmodi causam)* Quòd si dubium sit, an quis Irregularitatem incurrerit, additur: *Si forte eam incurristi.*



TRA-